

ΕΙΣ ΨΗΦΙΣΜΑ ΑΤΤΙΚΟΝ

Εἰς «τὸ Ἔργον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας κατὰ τὸ 1960», σ. 12, εἰκ. 13, παρέχεται φωτογραφία θραύσματος «ἀττικοῦ ψηφίσματος πρὸς τιμὴν ἀγνώστου», τοῦ 4^{ου} αἰ. π.Χ., εὑρεθέντος κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς νοτίου κλιτύος τῆς Ἀκροπόλεως¹. Ἄνευ ἀμφιβολίας ἡ ἐπιγραφή προέρχεται ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως, ἔνθα καὶ θὰ ἦτο ἰδρυμένη, ὡς καὶ τόσα ἄλλα ἀττικά ψηφίσματα.

Πρόκειται περὶ θραύσματος στήλης πεντεληκοῦ μαρμάρου, ἀκεραίας ἀριστερὰ καὶ ἑλλιποῦς ἄνω, κάτω καὶ δεξιὰ.

Ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐπιγραφή ἔχει χαραχθῆ ἐπιμελέστατα καὶ στοιχηδὸν διὰ γραμμάτων τῆς 4^{ης} π.Χ. ἑκατονταετηρίδος καὶ πιθανῶς τοῦ πρώτου ἡμίσεος αὐτῆς.

Ὁ 10^{ος} στίχος συμφώνως πρὸς τὴν δημοσιευομένην ὑπὸ τοῦ Γ. ΔΟΝΤΑ φωτογραφίαν φαίνεται παρέχων τὰ γράμματα ΔΕΝΑΙΤΑΟΝ ἄλλ' ἀληθῶς τὸ τρίτον ἐξ ἀριστερῶν γράμμα εἶναι βέβαιον Κ, ὅπερ ἀποδίδει κακῶς ἡ φωτογραφικὴ ἀπεικόνισις.

Ὁ 12^{ος} στίχος τῆς ἐπιγραφῆς συμπληροῦται εὐκόλως κατὰ τὰς ὁμοίας ἐπιγραφὰς² ὡς ἐξῆς: *Οἶδε ἐπρέ[σβευον (ἐθνικόν)]*. Τὸ ἐθνικὸν τῶν πρέσβων θὰ εὑρίσκετο εἰς πτωσιν γενικὴν πληθυντικῶν καί, ἐὰν βεβαίως ἠκολουθεῖτο τὸ στοιχηδὸν τῆς ἐπιγραφῆς, δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχη περισσότερα τῶν 13 γραμμάτων.

Εἰς τὸν 13^{ον} στίχον παρέχεται τὸ ὄνομα ἑνὸς τῶν πρέσβων, ΤΙΜΩΝΑΞ. Τοῦτο δύναται νὰ ἀναγνωσθῆ *Τιμῶναξ* (ἢ *Τίμων* ἈΞ--). Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῆ, κατὰ τρόπον κατηγορηματικόν, ἂν ἀνεγράφοντο τὰ πατρώνυμα τῶν πρέσβων.

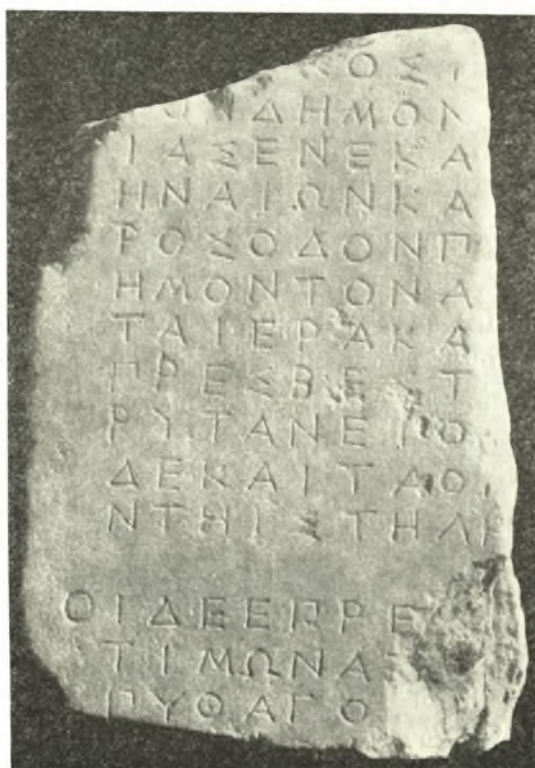
Εἰς τὸν 14^{ον} στίχον ἔκειτο *Πυθαγόρας*. Εἰς τὸν 15^{ον} στίχον σφύζεται ἔχνος Ο, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τρίτον ὄνομα πρέσβους. Δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν, ἂν εἶχον ἀναγραφῆ τὰ τρία ταῦτα ὀνόματα μόνον ἢ ἂν οἱ πρέσβεις ἦσαν περισσότεροι τῶν τριῶν.

Ἐκ τούτων, ὡς καὶ ἐκ τοῦ 8^{ου} στίχου, δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν ὅτι διὰ τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐτιμῶντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ξένοι πρέσβεις³. Οἱ λοιποὶ στίχοι τῆς ἐπιγραφῆς περιέχοντες τυπικὰς ἐν ἀττικοῖς ψηφίσμασι φράσεις ἐπιτρέπουσι τὴν σχεδὸν πλήρη συμπλήρωσιν αὐτοῦ. Ἰδίως οἱ στίχοι 5^{ος} καὶ 6^{ος} δίδουσι ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸν γραμμάτων κατὰ στίχον. Δὲν προέβην εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν δύο πρώτων στίχων, ἐφ' ὅσον ποικίλαι λύσεις ἦσαν δυναταί.

1 «Ἐπὶ τὸν Πύργον τῆς Νίκης καὶ πρὸς Α. (ἑσωτερικῶς) τοῦ κιγκλιδάματος τοῦ πρὸς Ν. τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχαιολογικοῦ χώρου».

2 IG II² 41, 22-23: *Οἶδε ἐπρέσβευον Βυζαντι[ίων]*.

3 Ὄνόματα *Τιμῶναξ* καὶ *Πυθαγόρας* δὲν ἀναφέρονται ἐν Pros. Att.

Είχ. 1. Μέρος ψηφίσματος αττικού.

Παρατηρήσεις

Στίχ. 2-3, — — — *ιας* ἡ ἀπόληξις αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ συμπληρωθῆ: [εὐεργε-
σ]ίας¹, [ἀνδραγαθ]ίας² καὶ εἴ τι ἄλλο.

Στίχ. 4-7· διὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτην παράβαλε IG II² 5, 6-7, [καὶ ἔναι αὐτοῖς
πρόσοδον πρ[ὸς τὴν βολὴν] [καὶ τὸν δῆμον πρώτοις μετὰ τὰ ἱερά]: IG II², 103, 35-37
καὶ εἶναι αὐτοῖς πρόσοδο[ν] πρ[ὸς] [τῆ]ν βουλήν καὶ τὸν δῆμον πρ[ώ]τ[οις] [μετὰ
τὰ ἱερά].

Στίχ. 7-9· διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν στίχων τούτων παράβαλε³ IG I², 58, 7-9
καλέσαι δὲ τ[ῆ]ν πρεσβείαν τῶν Ἀφυτ[αίων] ἐπὶ ξένια ἐς τὸ πρυτανεῖον ἐς αὐριον: IG I²,
116, 41-43 (SEG 10, ἀριθ. 123) τὸς δὲ πρέσβ[ε]ς καὶ Ἀπολλ[λόδωρον] καλέσαι ἐς
τὸ πρυτανεῖον ἐπ[ὶ] χσέν]ια ἐ[ς] αὐριον: IG II², 41, 12-14 καλέσαι δὲ τὸς πρεσβ[ε]ς τῶν
Βυζ[αντίων] ἐπὶ ξένια ἐς τὸ πρυτανεῖον ἐς [αὐριον].

Στίχ. 9-11· παράβαλε IG II², 40, 12-14 καὶ τὰ ὀνόματα ἀναγράψ[αι] αὐτῶν τὸ[γ]
γραμματοέ[α] τῆς βολῆς ἐν τῇ στή]λει.

Εἰς τοὺς στίχους 4, 8 καὶ 12 ἔπρεπε νὰ ἔκειτο τὸ ἐθνικὸν τῶν πρέσβεων τούτων,

1 Πρβλ. AD. WILHELM, Attische Urkunden V, Sitzungsab. Wien. Akad., 220. Band, 5. Abb., σ. 17-30.

2 Πρβλ. IG I² 103, 13: IG II² 25, 3.

3 Ἴδὲ κυρίως W. A. Mc DONALD, AJA 1955,

Στοιχηδόν 26
 ΚΟΣΙ [.]
 . ΟΥ δῆμον [.]
 3 *ιας* ἔνεκα [τῆς ἐς τὸν δῆμον τὸν Ἀθ]
 ηναίων κα[ὶ] ἔναι π]
 ρόσοδον πρ[ὸς τὴν βολὴν καὶ τὸν δ]
 6 ἦμον τὸν Ἀ[θηναίων πρώτοις μετὰ]
 τὰ ἱερά, κα[λέσαι] δὲ ἐπὶ ξένια τὸς]
 πρέσβ[ε]ς τ[ῶν] ἐς τὸ π]
 9 ρυτανεῖο[ν ἐς αὐριον, ἀναγράψαι]
 δὲ καὶ τὰ ὀν[όματα τῶν πρέσβεων ἐ]
 ν τῇ στήλῃ[ι]
 (κενὸν)
 12 Οἶδε ἐπρέ[σβεων]]
 ΤΙΜΩΝΑΞ — —
 Πυθαγό[ρας] —
 15 Ο — —

σ. 151-155, ἐνθα συγκεντρῶνται 126 παραδείγματα τοῦ
τύπου καλέσαι κλπ.

4 Πρβλ. J. ROUILLOUX, Choix d'inscr. grecques,
ἀριθ. 27.

οἵτινες τιμῶνται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Εἰς τὸν 4^{ον} στίχον θὰ εἶχε τοῦτο 12 γράμματα εἰς πτῶσιν δοτικὴν πληθυντικοῦ· εἰς τὸν 8^{ον} καὶ τὸν 12^{ον} θὰ εἶχεν 11 γράμματα κατὰ γενικὴν πληθυντικοῦ. Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν πρέσβων οὐδὲν τὸ ἀσφαλὲς δύναται νὰ προκύψῃ σχετικῶς πρὸς τὴν ἐθνικότητα αὐτῶν.

Ὡς εἶδομεν, ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων ἡ ἐπιγραφή δύναται νὰ ἀναχθῆ εἰς τὸ α' ἡμισυ τοῦ 4^{ου} αἰ. π.Χ. Γλωσσικὰ τινὰ φαινόμενα δύναται νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν ἀναγωγὴν τῆς εἰς τὸ α' τέταρτον τοῦ 4^{ου} αἰ. π.Χ.

Ὁ τύπος πρέσβε̅ς μαρτυρεῖται καὶ ἐν IG II², 41, 12-13 καὶ 16 (378/7 π.Χ.). Εἰς τὸν 7^{ον} στίχον συνεπλήρωσα τὸς ἔνεκα τοῦ στοιχηδὸν τῆς ἐπιγραφῆς· παρόμοιαι μορφαὶ εὐρίσκονται ἐν IG II², 42, 7-8: τὸς ἄλλῳσ συμμάχῳσ τὸς Ἀθηναίων (378/7 π.Χ.). Διὰ τὸν τύπον εἶναι πρβλ. IG II², 41, 6-7. Ἐξ ἄλλου τὸ ψήφισμα ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου του δύναται νὰ ἀναχθῆ εἰς σειρὰν παρομοίων ψηφισμάτων σχέσιν ἐχόντων πρὸς τὴν σύμπτυξιν τῆς δευτέρας ἄττικῆς συμμαχίας, δηλαδὴ τὰς ἐν IG II², 40, 16 καὶ 42 ἐπιγραφάς. Κατὰ συνέπειαν δυνάμεθα νὰ χρονολογήσωμεν τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφὴν ἀκριβέστατα: 378/7 π. Χ.

Ἡ ἐν IG II², 43 ἐπιγραφή παρεῖχε καὶ πίνακα τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν σύναψιν τῆς δευτέρας ἄττικῆς συμμαχίας· ὁ κατάλογος οὗτος ἔφθασε μέχρις ἡμῶν ἠκρωτηριασμένος καὶ ἔνεκα τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ συγκεντρώσωμεν τὰ ἐθνικὰ τῶν συμμάχων, τὰ ὅποια θὰ ἠδύναντο νὰ ἀνταποκριθῶσι πρὸς τὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ ὑπάρχοντα κενά, τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸ ἐθνικὸν τῶν πρέσβων.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ